

SUMMARY OF ARTICLE

Stanisław Cichowicz

Ignorabimus. Anthropological Notes

Obviousness of appearance is the starting point of this brief philosophical essay. Taken from B. Chmielowski's famous 17-th century encyclopedia *Nowe Ateny* (*New Athens*), a definition of a horse reads: „Everybody sees what a horse looks like”. Set against Pontius Pilate's words about Jesus Christ „Ecce Homo” (Behold the man), the definition becomes the basis for a survey of miscellaneous definitions of man, formulated with reference to both Greek and Biblical tradition. But they all seem to fail. Who is man? Ignorabimus.

THEATRE AND ANTHROPOLOGY

***

The Fool. From the Perspective of a Few Worlds. Khalid Tyabji Talks Not Only About Theatre with Jola Cynkulis, Dagnosław Demski and Sławomir Sikora

When at college, Khalid Tyabji, who is a Hindu joined a theatre troupe run by European Barry John in Delhi. The group performed both Hindu and European plays. This was when Tyabji made his first contact with a world of local tribesmen. Tyabji also studied anthropology and arrived in Poland to take the Ph.D. in anthropology. He began to collaborate with actors whose roots were in Grotowski's Laboratorium theatre. Tyabji tells about his theatre education, own theatrical vision, mingling with members of tribal communities and life among the people, and about gradually abandoning the attempt of scientific cognition towards cognition through common life. He began to produce spectacles in which he made use of the character of a fool (e.g. *General Tomfoolery*, *Foolsong*) The character turned out to be close to his nature and allowed him, without being „torn between” to participate and live in different worlds. He has also acted in the films *Kamasutra* and *Hanuman*.

Henryk Jurkowski

Puppets in Ritual

The author presents a panorama of puppets participating in the different kind of rituals mainly in Africa, Asia and America. In his enumeration readers can find reports on such primary customs as cult of ancestors connected with funeral rituals, fertility rituals and all other use of the magical puppets in the primary medicine men or in the acts of devotions. He opposed the pure African or American ritual to the so called Asian theatres. Asian puppet theater shadow ones and those with three dimensional figures have not served in fact to communion with god by repetition of his deeds and life (classic definition of ritual) executed in the collective manner but had the individual, narrative character, executed by one puppeteer-priest (dalang, pulavar) and besides many practical functions (exorcism, fertility targets,

supplication). The Author try to respond the question how does it happen that the Asian theatre although presenting developed stories remained instruments of the humans relationship with gods. He found the answer in different origins of the European and Asian puppet theatre. The first started from the “pure” ritual giving initiative to the coryphaeus who became stage characters; the second (Asian) had its origins in acts of shamans, who retained till now their leading functions as the narrator of the still sacred shows. However the Author is aware that his classification has only a model value because the ritual and theatre are full of hybrid phenomena.

Monika Sznajderman

The Jester. The Birth and Structure of a Myth

This text comprises an attempt at describing the fundamental structure of the mythical thought which gave rise to the archaic and contemporary universal figure of the jester, both “literal” and “metaphorical”, which we encounter on all levels of culture: from “low”, folk, and popular to “high”, from the circus and fairground theatre to the cinema, painting, and music. Tracing the history of the jester via the etymology of this concept in assorted languages, his fate in the circus, the theatre, and literature, as well as the history of his costume, the author allows us to perceive the bond which links thoroughly contemporary literary or film figures, whose features of a jester, at first glance not at all obvious, are discovered by us only after careful analysis, with their mythological ancestors, originating in Greek, Roman or Hindu culture.

Death in Mass Media

The articles collected in the section *Death in Mass Media* were presented at session organized by students of the Department of Ethnology and Anthropology of Culture of Warsaw University in Spring 1998. The areas the young authors devote their attention to include: film, TV, newspapers and popular periodicals, women's magazines and tabloids, reporter's photography, cartoons, advertising and a world of computer cyberspace. You will find here reflections on the presence and absence in the media of death, of playing with death, and commercialization of death. The articles speak a lot about a state of contemporary culture dominated by the media. And about seriousness and insignificance of the culture, and its peculiar exhibitionism.

Bronisław Malinowski

A Diary

This issue continues the publication of the early diaries kept by the renowned anthropologist Bronisław Malinowski. The diaries are preceded by an introduction by Grażyna Kubica-Heller.

NOTY O AUTORACH

Iwona Chodorowska – studentka KEiAK UW, uczestniczka badań terenowych w Władach na Białorusi, por. „Konteksty” Nr 1/1998

Krzysztof Cibor – student KEiAK UW.

Stanisław Cichowicz – filozof, tłumacz, edytor, poeta, artysta. Autor książki *Filozof i istnienie. U podstaw teodyceii G. Leibniza*, PWN 1970, *Est modus in Rebus*, Tow. Muzyki Współczesnej 1987, *Moje ucho a księżyc. Diagnozy i dywagacje*, Wyd. Słowo. Obraz i Terytoria 1966, *Czy można przesadzić rzepak?* 67 haiku, Wyd. BWA 1966.

Jola Cynkulis – przez jedenaście lat pracowała ze Zbigniewem Cynkulisem, czołowym aktorem Teatru Laboratorium. Po jego śmierci kontynuuje i rozwija metodę pracy teatralnej, jako aktorka, reżyser, prowadząc warsztaty w Polsce, Anglii, Niemczech, Włoszech, USA. Ostatnio współprowadziła międzynarodowy projekt *Quo Vadis* (Unia Europejska, 1997) oraz współpracowała przy powstawaniu spektaklu *Człowiek Serce* Khalida Tyabji.

Dagnosław Demski – etnolog (studia UW). Praca doktorska na temat ludowego hinduizmu. Pracuje w Zakładzie Etnologii IAE PAN. Prowadził badania terenowe w Indiach, Pakistanie i na Białorusi.

Zuzanna Grębecka-Cwiek – studentka KEiAK UW.

Dorota Hall – studentka KEiAK UW.

Kirsten Hastrup – światowej sławy antropolog, profesor w Instytucie Antropologii w Kopenhadze. Autorka licznych artykułów i książek. Ostatnio wydała (wraz z P. Hervikiem) książkę *Social Experience and Anthropological Knowledge* (1994).

Henryk Jurkowski – ur. 1927, teatrolog, profesor w Akademii Teatralnej w Warszawie Wydział Lalkarski w Białymstoku. Teoretyk i historyk teatru lalek. Również prace z zakresu folklorystyki, semiologii, antropologii. Krytyk teatralny publikujący swe prace w czasopiśmie „Literatura Ludowa”, „Scena”, „Teatr”, „Dialog” i inne. Dramaturg i tłumacz. Do najważniejszych prac historycznych należą: trzypiętomowe *Dzieje teatru lalek* (PIW 1970–1984); do prac teoretycznych: *Skice z teorii teatru lalek* (POLUNIMA–Łódź), do dzieł dramatycznych *Tryptyk stampolski* wystawiony w Teatrze Lubelskim (1972). Szeroka działalność zagraniczna głównie w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Teatrów Lalek UNIMA (sekretarz generalny, prezydent, prezydent honoro-

wy). Stała współpracą ze szkołami teatralnymi (w charakterze profesora gościnnego) w Londynie, Stuttgarcie, Charleville-Mezieres, i Pradze czeskiej.

Adrianna Kabza – studentka KEiAK UW.

Angieszka Kamińska – studentka KEiAK UW.

Agnieszka Kirchner – studentka KEiAK UW.

Grażyna Kubica-Heller – jest pracownikiem Zakładu Antropologii w Instytucie Socjologii UJ. Jest autorką książki *Lateranie na Śląsku Cieszyńskim* oraz współredaktorką tomu *Malinowski Between Two Worlds*, CUP 1988. Interesuje się problematyką mniejszości religijnych oraz biografią i twórczością Bronisława Malinowskiego. Mieszka w Krakowie i Ustroniu.

Barbara Myerhoff – zmarła profesor antropologii. Autorka m.in. *Number Our Days*, *Peyote Hunt*.

Draginja Nadaždin – studentka KEiAK UW.

Magdalena Radkowska – studentka KEiAK UW.

Tomasz Rakowski – student KEiAK UW.

Sławomir Sikora – etnolog (studia UW). Zajmuje się antropologią filmu i fotografią

Krzysztof Strachota – student KEiAK UW.

Tomasz Strączek – etnograf, studia UW. Kierownik Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego. Wykłada w KEiAK UW.

Monika Sznajderman – etnolog (studia UW), studia doktoranckie w Instytucie Sztuki PAN. Napisła pracę doktorską poświęconą postaci błazna w kulturze. Autorka książki *Zaraza. Mitologia dzumy, cholery i Aids*.

Khalid Tyabji – studiował antropologię, od czasów collegee'u związany z teatrem, m. in. współpracował z aktorami wywodzącymi się z teatru Laboratorium Grotowskiego. We własnych przedstawieniach odwołuje się do postaci błazna, z jego bogatą tak hinduską jak i europejską symboliką. Postać ta – jak twierdzi – pozwala mu funkcjonować na granicy wielu światów (Europa, Indie, świat społeczności plemiennych).

Tomoho Umeda – student KEiAK UW.

Anna Wróbel – studentka KEiAK UW.

Marceli Zygała – student KEiAK UW.

SPROSTOWANIA

W poprzednim numerze (nr 1/1998) autorami fotografii na stronie 12 i 13 jest p. Krzysztof Furmanek, a na stronie 15 Władysław Kaleta. Autorów serdecznie przepraszamy za pominięcie ich nazwisk.

Przepraszamy również za niedopięcie p. Grażynę Kubica-Heller za zniekształcenie jej nazwiska w nocie o autorce.

W poprzednich numerach „Kontekstów”

- Problematyce antropologii teatru poświęcone były numery 3–4/1991, 2/1993 oraz 2/1995
- Antropologii śmierci numer 1–2/1986

WARUNKI PRENUMERATY

1. Wpłaty na prenumeratę prowadzoną przez „Ruch” przyjmowane są na okresy kwartalne. Cena prenumeraty w 1998 roku wynosi 4,50 zł za numer (w 1999 – 5 zł). Prenumerata ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% droższa. Wpłaty na prenumeratę przyjmują:
  - na terenie kraju – jednostki kolportażowe „Ruch”; istnieje również możliwość prenumeraty „pod opaską”. Wpłaty od osób i instytucji z miejscowości, w których nie ma jednostek kolportażu „Ruch” należy wnosić do Ruch SA Oddz. W-wa, ul. Towarowa 28, konto jak niżej:
  - na zagranicę – Zakład Kolportażu Prasy i Wydawnictw 00-958 Warszawa, konto PBK SA, XIII Oddział W-wa 11101053-16-551-2700-1-67.Dostawa zamówionej prasy następuje:
  - przez jednostki kolportażowe „Ruch” – w sposób uzgodniony z zamawiającym.
  - przez urzędy pocztowe – pocztą zwykłą na wskazany adres, w ramach opłaconej prenumeraty z wyjątkiem zlecenia dostawy na zagranicę pocztą lotniczą do odbiorcy zagranicznego, której koszt w pełni pokrywa prenumerator.Terminy przyjmowania prenumeraty na kraj i zagranicę – do 20 XI na I kwartał roku następnego, do 20 II – na II kwartał, do 20 V na III kwartał, do 20 VIII na IV kwartał.
2. Prenumeratę „Kontekstów” prowadzi także firma AMOS, Warszawa, ul. Zuga 12, 01-806 Warszawa (tel. 34 65 21). Wpłaty na okresy półroczne (dwa zeszyty lub jeden podwójny) i roczne przyjmowane są na konto: AMOS, VIII Oddział PKO BP, Warszawa Nr 10201084-77578-270-1-111.
3. Cena prenumeraty rocznej przez „Ruch” lub AMOS wynosi 18 zł (w 1999 – 20 zł). Prenumerata za półrocze: 9 zł (w 1999 – 10 zł); numer pojedynczy 4,50 zł (w 1999 – 5 zł).
4. Zeszyty bieżące oraz niektóre dawne można kupować w Instytucji Sztuki PAN, Warszawa, ul. Długa 28 (hall).
5. Prenumerata zapewnia otrzymywanie pisma w cenie wyżej podanej, niezależnie od tego, o ile droższy będzie w sprzedaży numer.

Wydawnictwo Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk, publikuje książki i czasopisma z zakresu sztuki, teatru, filmu, muzyki, folkloru

Stają sprzedają książki i czasopism Wydawnictwa IS PAN, prowadzi
Dział Wydawnictw Instytutu Sztuki 00-950 W-wa, ul. Długa 28. tel. 831-32-71 do 79 w. 274, 258
oraz następujące księgarnie:

Gdańsk	Warszawa
– Gdańska Księgarnia Naukowa, Łagiewniki 56	– Główna Księgarnia Naukowa im. Bolesława Prusa Krakowskiego Przedmieście 7
Kraków	– Księgarnia ORPAN, Pałac Kultury i Nauki
– Antykwariat „Bibliofil”, Szpitalna 19	– Księgarnia ORPAN BIS, ul. Twarda 51/55
– Księgarnia Akademicka, ul. Anny 6	– S.C. Księgarnia Ossolineum „Litera” ul. Jaworzyńska 4
– Księgarnia Naukowa „Elefant”, ul. Podwale 6	– Księgarnia Uniwersytecka „Liber” Krakowskie Przedmieście 24
Łódź	– Księgarnia w Centrum Sztuki Współczesnej Pałac Książąt Ujazdowskich
– Księgarnia Ossolineum, Piotrkowska 181	– Księgarnia „Reprint”, Krakowskie Przedmieście 71
Poznań	– Księgarnia „Odeon”, Hoża 19
– Bestseller, Wrocławska 16	– Księgarnia „Odeon” II, ul. Bagatela 14
– Księgarnia Koala, Ratajczaka 39	– Księgarnia „Czytelnik”, ul. Wiejska 14
– Księgarnia Uniwersytecka, Zwierzyniecka 7	– Galeria „Zachęta”, Plan Małachowskiego 3
Szczecin	Wrocław
– Księgarnia Literacka „Ossolineum” ul. Gen. Sikorskiego 7	– Księgarnia Ossolineum, Rynek 6

Ciągłą sprzedaż hurtową publikacji Wydawnictwa IS PAN prowadzi:

1. Akademia Klon s.c. Hurtownie Książek.
01-217 W-wa, ul. Kolejowa 15/17, tel. 632-55-91
2. Skład Księgarski „centrum” sp. z o.o.
01-217 W-wa, ul. Kolejowa 5/7 tel. 631-86-93

Numer liczy 14 ark. druk.

Fotoskład: „Iskra”, Warszawa, ul. Ratuszowa 11; tel. 18-94-24
Druk: inż. Piotr Włodarski, ul. Ksawerów 21; tel. 43-14-71 w. 240

Nakład 1200 egzemplarzy